

KRIAUCZIUS RAGANIS.

—Toliesnis traukis.—

XI.

Tolimesneje keloneja Fricui wisap atsitiko. Pora nedelu dirbo didesnem mieste, paskui welei trauke tola, o wis prisižiurinejo swietui ir žmo nju apsiejimams.

Teip atejo wiena diena in puikie pakalne, tarp dwieju kalnu girromis apaugusiu. Ant wirszaus wieno isz tu kalnu, stowejo augstasza kotas aržuofes ir po pawesiu kurio troszko pasilset. Fricas ne mislidas itgai, užlipo ant kalno ir su emagumu metesi ant žalos wejos ka po aržuofu buwo sžuostidamas no kaktos prakaita. Apie keli žingsnei no aržuofu tekejo szal tinukas ir atsigeres wandenio muso pakelewinas, užmigo saldeji po pawesiu. Szat sapnuoja jisai, jog welei ira mažu waiku ir gano awes pa kalneja. Tame stoji priesz jin Walteriene ir klause: — O ka, ar da turi žirkeles ir noperske li?

— Žinoma jog turiu — atsake Fricas — sztai ira.

Ir iszemies isz punglelo tati: — Su tom žirkeleims ir noperskeliu dasidirbau turto ir szlowes.

— Teip, teip — tati seniuke — man ne eina apie tai, ko žmogus dasidirba, nes ar dorai ir teisingai žmogus dasidirba turto ir szlowes. Nes kas kizasi tawes, tai taw pasakau, jog no szendien turi nustot kriaucziaut. Žirkeles ir noperskeli uszkasi sztai tenais ant kalno szale tu griuwesiu buwusios pilies. Dirbdamas kaip kriauczius turejai mažu duot paranke, jog noringai dirbtum kozmaz uszienime ir jog darbas taw patin ka. Dabar tawe meginsiu kitaip, nes swarbesniuose daigtuose, Wienok nuofatos ir wisur bukie teisingu ir doru ir saugokis melagistes ir su neteiseis doras žmogus ne priwalo draugaut. Klauskie mano rodos wisada, kaip igi szol klausei. Nes pasakie man tikra teisia, ar-gi tu niekados ne pawelawai?

— Ne, — o jagu ir pasitaikie, tai ne iszlocnos kaltes — atsake Fricas. — nes mane buwo apskunde kaip ragani tai turejau priesz suda gintis. Tawo žirkeles buwo priezaste tam wisam. Kirpo ijosas pagal miero, rodos sawo wale. Ta tai uszlepiau ir tiktai pasakiau, jog asz geriau galu kirpti, negu mano apskundikai. Mislinau, — jog tai ne asz, nes žirkeles buwo uszkeretos.

— Teip, teip — tati seniuke — teip, tai žirkeles, o ne tu. Po teisei butu buwe gerai, idant butumei teisei tiesiog pasakes. Ant gato wienok matau, jog esi teisingu, jagu dabar sawe apsiekundai.

— Da karta taw kalbu: bukie wisados tei-ingkalbiu, doru ir geru, o blogai ant to ne iszeisi. Žinokie-gi, jog ta sena bobeli apdriskus ir duktere geniuszu. Karalus geniuszu pawelino man liktie paczia zemiszko karalaus. Wienok mes, norint dukteres geniuszu per sawo puikuma ir didele waldze, per daug saw duodame waldze ir per tai usztraukeme ant sawes ir giminiu nelaimie. Teip ir sa manim stojosi per priezaste paredu, ir wisokio pawidalo brangeiniu. Asz su sawo duktere maineme drabuzius apie penkis kartus ant dienos, ir tai kas kartas naujas szlebes. Ceikis turejo butie puikeses ir brangesnes, o kriauczei laikais proto ne tekdawo iszmistuose kirpmu, kad tiktai nauja neszenia iszrast. Tas pats ir brangeis auksineis ir deimantais daigtas buwo. Ne trukus tarp mano dwardoku ir kitu ponu tas pats inwiko ir par tai prasigaiszino muso wieszpatis. Po teisei, karalus mano pats ne wiena karta man iszmetinejo tuos paredus, nes asz nelaiminga to ne klauseu ir jio sweika roda atstuminejau. Rupestei ir ergelei, kuriu asz buwau priezaste, instume mano wira in graba. Jio mirimas mauw sujudio, nes jau buwo po laik tas gailiestis? Karalus geniuszu pasirode toja wafandaja, kada daugibe buwo susirinkusiu ant szermenu. Pamate jin, asz su duktere metewos jin in kojas, o jisai paszauke su rustibe:

— Ne ira del ijudwieju susimilejimo. Tarp geniuszu to wisko ne girdet, kaip judwi apsiejota, dabar turite pasiduot ant tokio giwienimo, kokis ijudwiem bus paskirtas.

Ir tuojaus uszkeiki mudwi su duktere, o ir iela karalista ir wisus giwentojus. Asz senai Walteriene, be ateisio, turiu apdriskus nrolates po ciela karaliste waisztiot; mano dukte Ermi na sedi sugriuwusioja pileja cze ne toli nuofatos usz kora siudama sawo szlebes, kureis kaip susiwa, tai welei turi ardit ir welei siuwt, o tai usz tai, jog sawo jaunistoja nuofatos turejo uzimta galwa paredais. Apart to dalistejo ija keiksmas ant tiek, jog kada ateis wafanda pasibaigimio ijosus uszkeikimo, tures liktie pacze kriaucziu. Nes ant nelaimies, jau du szimtai metu laukeme ant tuszio, ir ne randame tokio, kuris galetu mus įgelbet ir ne žinome kadai toji wafanda ateis.

Ant to Fricas tati: — Nu-gi ar ne butu galima ta dalika paskubint?

— Kodef ne — atsake Walteriene. — Jagu

tiktai atsiras tieskalbis ir doras žmogus, kuris man isz tikros gailiesties noretu duot apreda, kureme galetau be smartos pasirodit ant weseiles mano dukteres. Jau asz per tiek metu ne wiena padareu geradejista ir dawinejau geras rodas žmonims, bet ant nelaimies wjs man piktu uszsimokejo, ba ne pataikiau ant gero ba niekuom ne prisidejo ant mano įgelbejimo. Dabartes užauginau saw wiena ir turiu jiamie wiena, kureme padeu wisa wilti. Igi szol da ne papilde jokios melagistes, norint jau buwo artimu to, ne ira teipos-gi apgawiku ir — ka matau? O-ho! dukte geniuszu mato ir paslepta daigta. Atriszk tiktai tawo pungleli. Taji ruba melswa ne kam kitam, tiktai del biednos Walterienes padarei. Atriszkie greitai tawo pungleli, duokie szen — duokie!

— Teip, teip! Turesi ta apreda. Asz jau senai nesziujosi del tawes — atsaki Fricas ir pradejo pungleli atriszinet. Kada ant pagalos iszemi adreda ir padawe senai, pradejo juoktis ir delnais plot isz džiunglino, kalbedama:

— O kaip puikus apredas! Galu drasei apsiredit, kaip mano dukte su tawim apwaiszti: nes weseile!

— Ej, ne kalbekie apie tai — tare Fricas — tawo dukte ne noretu wiuotus turedama jau du szimtus metu. Tai tiktai szposai!

— Na, na, nesibijok — tare seniuke linksmiai, — kas pacina no geniuszu, tas suwis ne sensta.

Tai kalbedama paslepe sawo nauja drabuzi ir paglosczius weida Fricui, tate:

— Dekui taw, dekui milimas zente, o turi juom but, ar nori ar ne nori. Nes da per pora metu turi pasidairit po swieta, pasimokint szio ir to, idant pasilikies zentu karaliskzu ne padaritim sarmatos. Bukie sweikas, igi laimingam pasimatimui. Pauzszime saw ant weseiles; nes bukie kaip igi szol buwai teisingu, tieskalbiu ir doru. Ne užmirszie apie tai, o dabar tolin in kelone! Ne trukus pasitiksi žmogų, kurem gali wisame atsiuot, ba jisai taw gerai welina.

Tai pasakius Walteriene iszoiko. Fricas toja wafandaja pabudo ir trindamas saw akes kalbejo in sawe: — Ka tai žmogus ne prisapnuoja! — Dabar ne žinojo suwis, ka mislit apie sena Walteriene. No pacios jaunuwes paguodojo jisai ta bobuke kaip sawo anioła sarga. Szendien-gi iije kalbejo teip nawatnai ir wadino sawe geneuszu, primine apie duktere, kuri jau no dwieju szimtu metu ira uszkeikta. Ir tai jigei turi ijae iszluosut, o usztai ketina butie ijosos zentu, o kas akiwewe, tures su ijae ant weseiles szokt, su taje, kuri wos dabar kojas pawelka no senatwes.

Pirmiause rupinosi saw iz galwos iszmuszt, jog tai tikt sapnas, tai welei jiam rodesi, jog ne miegoja ir jog tai ne buwo sapnas, ba mati su koku džiunglumu seniuke prieme szlebe. Juk ir jiam gera roda ir pamokinima dawinejo ir kalbejo in sawe: — Pasirupinsiu taises wisas ijos rodas iszklausit, ir kas atsitiks su manim wiska noringai priimsiu. O jagu man kas ne patiks, tai turiu loena nora ir tiek proto, jog mane ne priwers. Asz turiu likt kunigaisztiui! Kokia nawatna seniuke! O kaip džiungiesi szlebe! Nes ar ija dawiau tikrai? Ne, tai tiktai sapnawau. O wienok, kada dirstelejo ant sawo punglelo, tasai buwo atrisztas ir szlebes jame ne buwo.

— Na kur toji szlebe dingo! — klause pats sawe nerimaudamas. — Juk tai tiktai buwo sapnas — niekas daugiau.

Perieszkoja da karta pungleli, nes szlebes ne buwo. Nusidiwines tuom nepaprastu atsitikimu, sudawadino sawo pungleli ir leidosi in telimesne kelone.

XII.

Po mažai wafandelei pasijuto Fricas ant wieno kalnelo, no kurio grazei ant aplinkines iszrodi. Buwo matita pakalneja kaimai ir miestai, kad szitai tarp krumu atsiliepe linksmas ir ne pazinstamas balsas:

— Labas ritas, labas ritas, tautiet! Kur teip skubini, — Fricui? Kaip rodos asz ne btustu, wadindamas tawe wardu, ba tai tu esz tuom jaunu žmogum, apie kuri man mano poni kalbejo. Tawe Fricu wadino, o ir pasake kaip tu iszrodi, o suwis tas wiskas tinkas.

— Ar teip? — atsake Fricas. — Mano wadas tikrai Fricas, o žmonis mane wadina mažas Fricukas.

— Na — kalbejo tolaus tas nepazinstamas, kuris ant szwaraus žmogaus iszrode — kas da nesistojo, tai da gali stotis; isz mažo Fricu da gali stotis didelu, nes in kur dabar tu trauki?

— In kur traukiu, tai da suwis nežinau. Žiurekie, szitai puikus kaimas matit, tarp medziu ir sodu, tipos-gi matit didelis miestas, su puikeis murais, boksztais ir augstais kaminais fabrikineis, kur galetau dasimokint sawo amato, Duokie dabar man prietelau roda in kur nusi duoti?

— Turi teisibe — atsake nepazinstamas. — Pazinimas swieto del jauno žmogaus kaip tu esi, tai mieste daug naudingian, negu kokem mėsam uszkaborija. Galesi su manim drauge gi-

went; atsiras del tawes swetingas pakajelis ir szioks tokis maizis.

— Apie tai ne abejoju — atsake Fricas su sirupines — nes...

— Ar gal bijei — pertrauke nepazinstamas — jog ne turesi inwale piningu ant užlaikimo; nes ka apie tai, tai nesibijok. Asz jau ne wiena karta turejau pas sawe jaunus žmonis, ipatingai tuosius, ka man mano poni pristune. Tu tai priguli prietaju ir tieziom iszejau tawes pasitikt. Ta poni ira labai turtinga, o priek tam tawo gimine.

— Ar mano gimine? — paklause Fricas. Mano tawai nekad apie tai ne kalbejo, idant taretu turtinga gimine.

Nepazinstamas patiko Fricui in del to tasai nesiswarste ejtie su juom in miesta ir pasisweciaut pas jin koki laiką kaip pas pazinstama sawo giminaites.

Tasai trumpas laikas wienok tesesi ciefus du metus; Fricui prabego tasai laikas gana smagei ir da niekad ne turejo teip puikaus giwienimo o ir galejo pusetinai iszsilawint. Tasai nepazinstamas wadinosi Wernas, o kuris wisur jin we džiojo — po miesta ir užmieste po wisokas aplinkines, rodindamas tą, ko da Fricas buwo ne mates, kaip: arkiwus, muzeas, fabrikus ir wisokius užwedimus.

Kur tiktai buwo nueja, tai Wernas mokino ir iszrodinejo wiska aiskiei, jog Fricas stojosi žmogum pilnas žinistu.

Priek tam no sawo prietelau iszmoko Fricas gerai skaitit, rokundu, geografijos ir to wisko kas ira žmogui mokintam reikalingu. Priek tam supazino jin su statutais wieszpatis, apie priwalamus karaliu ir padonu. Fricas per tuos du metus tiek naudojo, jog kitiems reiketu ke lolkos metu ant pazinimo to wisko.

Ne užmirszo musu Fricas ir apie gimnastika arba miklinima kuno, Jodinejo ant arko, ejo su kitais imtis, pratinosi waldit szoble, tankiai radinejosi ant szwiezio oro, per ka susidurino ir patarpo. In tuos du metus Fricas teip persimaine, jog ne butu jio senowes pazinstami jin pazine, ir tikeja, jog tai isz to silpno Fricuko galetu stotis tokis gudras wirukas.

XIII.

Ne ilgai wienok tai laime buwo. Atsitiko tokis nuopolis, kuris ketino usztemdint suotaiika tarp judwieju, kuri teip grazei zidejo. Toji turtinga poni Wernaso nusienti jam antra jaunika ti, teip kaip buwo nusintus Frica. Tasas antras jaunikaits wadinosi Bertramas, kuris gawo pakskira pakajeli, o draugia wisi tris walgidawo prie wiena stalo ir wisame draugawo.

Wiena karta waisztiuje po miesta ir izejo in wiena kroma, kureme Fricas pirko saw koka tia mažmozia. Noredams užmoket, isztrauke isz kiseniuko toleri ir paduodamas kupezui tare in sawo du draugas:

Szitai jau paskutinis toleris, kuri kitados loena ranka uzbirbau.

Kupezus paemias pininga, paswarste ant ran kos, apziurejo abi szalis ir tare in Frica:

— Ar ne turi pone kito piningo, ba szito ne galu priimt.

— Ar-gi jau ne turite teip didelam krome smulkiu, idant izduot isz tolierio?

— Mes priimam gerus piningus, nes niekados neteisus. Teiptas piningas ira niekai ir po teisei priwalecziau apie tai daneszt waldzei, jog iszlaidinejote ne gerus piningus. Nes asz jusu tame ne nuziurau, ba esmiu persitikirnes, jog ir jus kas tame prigawo.

— Asz mislinu, jog tasai, ka ta pininga man dawe, tai ne norejo prigaut — atsake Fricas ir atsigrizias in Wernasa grazeis zodzies pasaze jio, idant užmoketu už pirkini.

— Kupezus dawi tada Fricui neteisus pininga adgal, nes tasai ne prieme jin ir tare:

— Padarikie su juom, ka kupezai priwalo su tokeis piningais padarit. Szitai, jagu ne nori isz to piningo padarit nauda, tada pirkalik su winia prie kantorausa.

Kupezus paklause geros rodos Fricu ir tuo jaus neteisus toleri prikalie su winia prie stalo.

Kada iszejo isz kromo ant uliczios, Bertramas tare su szaiju in Frica:

— Kudiki! Kodef ne paemei toleri? Juk jagu tu paemei už gera, tai ir kitam galejei in brukt. Juk ne wisi pazinstas neteisus piningus. Butu perezas per kelolika ranku, ba buwo gerai padarytas.

Tiktai ant paziuros — atsake Fricas — Jegu akmuo ira panaszus in sikute duonos, tai wienok ne turi duonos wertes, ba ne gali jio walgit. Turime elgtis su teisybe, o ne su apmauda, ba kas neteingai elgesi, tai yra niekai žmogus.

Tuom pamokinimu Bertramas likos supikin tu ir gana ne grazei atkirto Fricui. Liginai in Wernasa tas daliste, jog galejosi, kad prieme in sawo nama ir kad busu galima, butu tuojaus pawarias.

Fricas neužmirszdamas žpdziu Walterienes, kuri jam pasake:

— „Ne gywenkie niekados su melagium ir apmaudocium,“ pastanawijo tuojaus sawo gera gaspadori apieit, kad tiktai ne gywent su isz wirksziu Bertramu.

Norint ga la buwo Wernui atskirt su sawo dorum mokiniu, wienok pripazino Fricui teisybe; su aszaroms atsiwiekino su Wernasu, kuris jin apteikas apsztei in piningus ant kelo, twirtindamas, jog tai liepe jio poni!

— Tolaus bus. —

DAINA

apie Lietuwius Mahanoy City, Pa.

Paraszo

Pijuszas Inca.

— Pabaiga. —

Isz to koznas džiungies ir kitam twyrtina, Jog „Saule“ mus wargszus daug gero mokina

Randi dailu pasakelu, Linksniu, graudziu naujienelu,

Tankiai jck ir bara, Jei kas blogai daro.

Ir kituos darbuose jis prakaita liejo, O del musu dirbo kiek tiktai galejo, —

Meile, dorybe platino. Jis ir tolaus dirbt ketina

Del Lietuwios sunu, Kurie czionai buna.

Per jiji sutwerta ir muzike tapo Wien tiktai del musu Lietuwinku labo;

Ir kitokiu, tam panaszui, Padare czion žymiu graziu

Jisai del sawuju Broli warginguju.

Ir da keli wyrai czionai toki yra, Kuriuos paguodoja protas žmogaus szczyro:

Szczyrai darbszauj koznas wienas, Per naktis ir wisas dienas

Del labo tewynes, Geresnes gadynes.

Bet už sawo triusa, už sawo darbsztuma, Ar jie cze nupelno pagal priwalamu?..

Apie tai geda rasytie, Ir kito kalbant klausytie...

.....

Koki turi warda ant sawes nesziotie, Ir kožno be wieno priwerstas bijotie;

Ka darbszauj per ilgąs dienas, Gauna tikt aszaras wienas

Ir kitus graudimus, Szirdies nuludimus.

Ir daugiau da zinaw, bet turiu tyletie, Su graudinga szirdzia užbaigiu kalbetie,

Kad ne but del tu piktybes, Ka pilni szwentos (?) puikybes.

Wisiams laimes linkiu Ir rasyt užbaigiu.

Galas.

Tris iszradimai

XIX^{ame} amziuje.

Jagu tos zines ir gandas apie iszradimus praeito menesio butu teisingais, tai be abejones wisutineje istorijoje menuo Wasaris 1896 metu spindes kaip menuo epokos!

Profesoris Wilhelmus Konradas Roentgen, Wokietis, iszrado buda fotografawimo daigtu, kuriu butu uzkawoti widuriose teip-gi nep-rmatomu daigtu, o ir widurius ju.

Su pagelba spinduluojancio elektrinio aparato galima nužwelt wiska, kas tiktai dedosi widuriose žmogaus kuno, galima matit ir fotografuot per sienu ir t. t.

Iszradimas tas yra labai swarbus ir gales daug pagerinimu padaryt kaip mokslizkame teip ir wisuomeniszkaime gywenime.

Sztutgardije wel grafas Zeppelin, akiweizdo je karalaus Wuertembergu ir daugybes karei wiszku wirsziniuku, iszrodinejo labai pasekinung bandimus su sawo naujei iszrastu oriniu laiwu. Ta laiwu galima kerawit in wisas puses, augstyn in žemyn, ne atbojant ant wejo prieszia gumo, ir gali uszitaikyt ore net per asztuonias dienas. Greitumas ejimo isznesza 11 mylu per adyną.

Wokieczei, kaip mokslu wyrai, teip liginai ir kareiwiszki, tame iszradime mato del sawes labai daug.

Swarbiausia, wienok, žine — atidengimas sziaurinio polo per mokyta Norwege daktara Nansena, kuris, tris metai adgal, iszsiinge ant tam tyezia pastatidinto laiwu in szali sziaurinio polo....

Praejo metai, kiti — wisus paeme abejone apie pasekinungu tos expedicijos. Tame Britu konsulas telegrafuoja isz Archangelsko, Rosijos, jog daktaras Nansenas grieta sweikas, ir jog sziaurinis polus tape per jiji atidengtas. Isz Jakutsko, Siberijos, daenia teipos-gi žine, patwrintanti teisiagupa tos swarbijs naujenos.

Wienok zinunai, tirinetojai polines gamtos ir sziep mokyti wirai ne labai intiki in taisias paskiaibas....

SKAITIKIT Brolei „SAULE“

MILUSKEY CASH SZTORAS 117 S. Main Str. - Shenandoah Pa. SZITA MENESI. PARDUOSIM: Tukstanti swaru plunksnu po 10 centu ant sawo. Tukstanti swaru plunksnu po 25 centus ant sawo. Tukstanti swaru plunksnu po 50 centu ant sawo. Parduosim usz tris dolerius ir puse \$3.50 SIENINI DZIEGORIU uszukama ant asztuoniu paru; maza puse ir adinas, wertas szeszis dolerius. Treiankos nera gersnes wisam Amerike koke mes parduodam. Gereusi taworai už pigiause czieno pas mus. Szipkortes parduodam ant wysoku mariomis. Piningusk greicziausiai tiesok in namus uoleidiam. Adresas: MILUSKEY & SON, Shenandoah, Pa.

Gerai Temikit! Ar nori ture glara SUTA? Ar nori saw paczedit piningus? Jaga su tai nuskie tiesog pas W. RINKEWICZU 213 W. Center str. Mahanoy City, Pa. Zmogus, in milinu, jog nusiziet piningus taw gerai welina in geras ant parduoda? O, niekad! Nuejkie pas sawa, o gansi pigu, glara ir druta. O jagu nori ir uszaleluot, gali gaut, o tik usz puse piningu Teip-gi parduoda szifkortes ir sieneis piningus in wisas d es swieto. Ne umirszkite, o eikite pas sawa. (4-8)

WIENATINE TIKRAJ LIETUWIZSKA DRUKARNE AMERIKE.

-@- SOCNASTIS -@- D. T. BOCZKAUSKO, MAHANAY CITY, PA. Drukawoje wyska, kas tik ko reika: i skirent laikraszi "SAULE", drukawoje: KONSTYTUCIJS DEL DRAUGISTU, WISOKIUS TIKIETUS, KWITUS, PLAKATUS GARSINANTIUS BALU ir t. t., TIKIETUS SU WARDU IR PRAWARDE, ANI BALAU ir t. t., DARBAS BUNA PUKEI PADARITAS O PIGU NE KAP KITUR. Ne umirszkite Brolei apie sawo wienozni, kurie nori del juo tarnaut.

AR NORY PARGABENT ISZ LIETUWOS SAWO Broli, : Sesere, : Pazinstama o gal ir milema mergele? Jago nori tai redisteje "Saules gausi DRUCZEUSI LAIWA: GELEZINEI ISZ WISU SZALU: Ancterro, Bremo, Hamburgo ir t. t.

Teisngeuse szifkortes parduoda D. T. BOCZKAUSKAS, Ant Gereusiu Wokiszku szifu. o kasztuoje isz Hamburgo, tik per wandeni. Ant ekspresawo szifu su trimis kaminais \$35.00 " Pacztinio " " 30.00 Union Line " 27.60 Kas perka in teu ir adgal: ANT EXPRESAWO \$75.00 ANT PACZTINIO " " IN HAMBURGA Ant Ekspresawo \$32.00 Ant Pacztinio \$30.00 Union Line \$27.00 In no Bremen'o, Antwerp'o ir kitu miestu galima gaut szipkortes ant augocziau pasakytu prekiu. Siuncze pigiause, greicziause ir teisingiause piningus in wisas dalis swieto. Per metus iszduoda daugybe szipkorsiu ir tukstantus siuncze piningu per musu Bedyeta piningu, tegul ant paczo nupuka kwita ant kiek sumos, kiek siuncze doleriu, o gali gaut ant kotno paczo, o wadinai "Postal Money Order", ant melswos popieros. — Ta kwita reika indet in gramata prasta, priilpint uz du centus marke pacztine ir isinait pas ant zinomo del wisu adreso.

IZDUODAM TIKIETUS PRIE SZIPKORCZIU IN WISAS SZALES AMERYKO, jog be jokio baderio gaunasi pas ta, kuris siuncze szipkortes Kam jums trunkytis pas kitus agentus jagu turite general ne agencije.

PAŠ D. T. Boczkauska.

